

Čokoládovna Troubelice

TÁTA MĚL UŽ KDYSI DÁVNO SEN, ŽE BYCHOM TU MOHLI MÍT ČOKOLÁDOVNU

Čokoládovna Troubelice

Máte rádi čokoládu? Ta z Troubelic je ručně vyrobená, každá tabulka svým způsobem originál. V každé můžete ochutnat něco ze vzdálené, rozmanité a exotické země, všechny použité kakaové produkty a panely totiž pocházejí z Ekvádoru, rovníkové země Jižní Ameriky. A ekvádorské kakaové boby patří k nejkvalitnějším a nejznámějším na světě pro své výjimečné aroma a chuť.

Vydáváme se do Troubelic. Do typické hanácké vesnice na severu Hornomoravského úvalu, která se nachází šest kilometrů od Uničova v Olomouckém kraji. Na rozdíl od okolních vesnic zůstala obec v celé své historii neponěmčena, vždy v ní žilo české obyvatelstvo. Jdeme na návštěvu do výrobní čokolády rodiny Bačíkových, která se nachází v areálu bývalého statku, jež si

majitelé zrekonstruovali v původním duchu tak, aby souzněl s okolím. Z hospodářské budovy je dnes výrobní čokolády, balárna a sklad. Při naší návštěvě v lednu je tu ještě vánoční výzdoba. Vcházíme do stodoly, kde je příjemně teplo. V krbu hoří oheň, kulisu kolem posezení tvoří pytle, naplněné kakaovými boby. Všude to tu krásně voní a my se náhle přenášíme do dalšího příběhu lidí, kteří se vydali na cestu bio z Ekvádoru až na Hanou. A najednou nejsme na Hané, venku není zima, kolem nás se rozkládají plantáže, na nichž právě dozrály kakaové boby a snědí farmáři je připravují na export, který zamíří přímo sem, do Troubelic. Ale konec snění... Povídky si s Jitkou Bačíkovou, sestrou majitele a hlavy firmy Františka Bačika.

*„Ke skutečnému štěstí potřebuje člověk opravdu málo,“
shodují se manželé Košařovi.*

KDYŽ PÁN BŮH NĚKDE ZAVŘE DVEŘE, JINDE OTEVŘE OKNO

Biozelenina Košař

Josef Košař nikdy na nic nenadává, na nic a na nikoho si nestěžuje. Se svým pozitivním a pokorným přístupem k životu se snaží vnášet radost do všeho, na co sáhne. Černé vlasy bez šedin, rovná záda bez bolestí a hlavně přátelivý úsměv. Takový je tento muž, kterému je letos 74 let a kterého s jeho zeleninou najdete od jara do podzimu ve Zlíně na tržišti Pod Kaštany. Tady se stal po skoro 20 letech místní ikonou, která dává tržišti punc a pro mnohé své zákazníky je „osobním zahradníkem“. V roce 2011 dokonce vyhrál soutěž o nejlepšího ekologického zemědělce roku. „Na tržišti jsem nejstarší prodáváč. Skoro každý den tam strávím 12 hodin,“ říká. „To není málo. Kde na to berete sílu,“ ptám se. „Po náročném dni se projdu parkem, kde mám čtyři oblíbené stromy, které pohladím, obejmu a poprosím o sílu... Po chvíli jsem jak znovuzrozený a když je pak doma práce, ještě pokračuji,“ odvětí a dodá: „Je to všechno o přístupu k životu, lidem. Když vám Pán Bůh někde zavře dveře, jinde otevře okno.“

Josef Košař provozuje rodinné zahradnictví v Lukově na Zlínsku. Zaměřuje se na pěstování širokého sortimentu zeleniny a bylin. Všechnu zeleninu pěstují Košařovi na venkovních záhonech bez použití jakýchkoliv, byť i povolených, ochranných prostředků. S výpěstky v biokvalitě z Ekofarmy Lukov se v sezóně setkávají kupující především ve Zlíně na zmíněném tržišti. Zákazníkům,

kterí upřednostňují nákup čerstvé zeleniny přímo ze dvora, ekofarma po předchozí telefonické domluvě vychází vstříc. Zájem o jejich produkty neustále roste.

Je mrazivá lednová sobota, teploměr ukazuje minus 25 stupňů. Obloha je od ranního rozbřesku nádherně modrá, slunce ozařuje ledové krystalky a v autě musíte přivírat oči nebo nasadit tmavé brýle, jinak nevidíte na cestu. Naším cílem je tentokrát Lukov u Zlína. V takový den by mohli mít zelináři volno. Co by taky v tom mraze dělali. Ne tak pan Košař. Chystá se se svým synem na běžky. Na nás ale ještě počká. K chaloupce v kopci a na konci cesty necháme stát auto. Jsme uprostřed vesnice Lukov a přesto jakoby na jejím konci. Vstupujeme do dřevěné předsíně, a hned cítíme, že tady je dobře. Kříž z klásku u vstupu upoutá mou pozornost do chvíle, než mě srdečně vítají Košařovi. Nikdy dřív jsme se neviděli, přesto jako bych byla stará známá.

„Pojďte, už pro vás chystám špaldové palačinky. Chcete do nich kozí tvaroh a višňovou marmeládu? A k tomu šípkový čaj.“ Sedíme u stolu a Josef Košař stále odbíhá k pánvi a servíruje nám snídani. „Děvenko, já žádný příběh nemám,“ říká mi, když mu povím, co očekávám od našeho setkání. Vysvětluje mi, že si cení svého domu, který patří k nejstarším v Lukově. „Je z kamene a dřeva. Lepší a zdravější materiál si nemůžu přát. Mí předkové to krásně vymysleli,“ usmívá se.

Když Pán Bůh někde zavře dveře, jinde otevře okno.

Tady jste se narodil?

Ano, tady v této místnosti byla postel a na ní jsem 30. 6. přišel na svět. Rodiče v roce 1945 odešli do pohraničí do Pohoře, kde jsme pak žili několik let. Ale v Lukově jsme jedním z nejstarších rodů. V této chaloupce žili Košaři přes 300 let.

Čím jste původní profesí?

Byl jsem kantorem, učil češtinu, tělocvik a branou výchovu. V červnu 1989 jsem zůstal doma.

Takže jste jako učitel skončil?

Staří Lukovani mi říkali: *Jožine, ty ses zbláznil, živit se zemědělstvím?* Měl jsem dvě malé děti. A dnes říkám, že zůstat doma bylo jedno z mých nejlepších rozhodnutí v životě.

Co jste dělal potom?

Další jaro jsem stál na zahradě, díval se na protější horu Tlustou a přemýšlel. Vzpomněl jsem si na své předky. Stařenka mi vyprávěla, jak chodila do Zlína prodávat máslo. Pomyslel jsem si, že když pět hektarů uživilo mé předky, musí uživit i mě. A začal jsem pěstovat zeleninu. Má zahrada nebyla nikdy obhospodařovaná hlubokou orbou, 40 let ležela ladem. Když to dnes vyprávím, ani moje děti už nevěří. Neměl jsem auto, nic. Jen vůli a vizi – a tu mám stále. Zahradu jsem ryl ručně, oral koněm. První zeleninu vozil můj známý na vozíku za kolem. Čtyři bedny odvážel do vývařoven. Já měl dvě velké tašky, které jsem odvážel autobusem. Moje pracovní doba trvala většinou do jedné hodiny v noci, kdy jsem ještě

„Naší nosnou zeleninou je salát. Ráno ho nařežeme, naskládáme do jedné řady a vzápětí zavezeme na trh,“ říká Josef Košař.

zaléval. Tady jsem si napumpoval, v bečce odvezl na zahradu a konvemi roznášel. Když jsem začínal, neměl jsem ani studnu, ani bedny.

To musela být obrovská dřina...

Ne, to ne. Na slovo dřina jsem alergický. Je to úžasná smysluplná práce. Ta přinese vašemu tělu daleko víc, než když vezmete činky. S chutí jsem usínal a s chutí se probouzel. Ještě se ale nestalo, že bych šel na zahradu nerad. Kolikrát jsem byl mokrý, od bláta. Taky na trhu, kam chodím už skoro 20 let. Ale nestalo se ještě, že bych se jednou netěšil. Nemůžu jinak, ale jsem šťastný člověk. Dělán, co mě těší. Jako mě naplňovala kantořina, tak mě teď naplňuje současná práce. A to mám ještě život před sebou. Co já ještě

budu dělat, to ani sám nevím.

Ještě vás nikdy nenapadlo skončit se zemědělstvím?

Nikdy. Dělán to pro sebe a svou rodinu. Říkám vždycky, jděte za svým snem. Třeba se vám ho nepodaří splnit, třeba jen z půlky. Ale když jdete za svým snem, život stojí za to. A neškodte druhým a nedělejte nic na úkor někoho jiného. Protože jakmile nemáte požeňání shůry, v konečném efektu vám to přinese jen krátkodobý efekt. Nechtějte nic, co vám nepatří.

Jak jste k tomu došel?

Tak to ve mně dozrálo. Vedu k tomu i svoje děti, kterým radím, aby nedělaly práci, která je nebaví.

KAŽDÝ DEN MUSÍM PROMÝŠLET, CO A JAK BUDU DĚLAT

Ekofarma Šťastná koza

„Kdo bude číst knížku o biofarmách?“ zeptala se mě Markéta Toběrná, když jsme v domluvenou dobu o jedné mrazivé sobotě přijeli na její statek Šťastná koza do Velkých Albrechtic na Novojičínsku. Na mléčnou farmu, kde jsou nejen kozy šťastné. Větší lásku k zvířatům než jakou k nim chová majitelka, jsem snad ještě neviděla. Věcná, praktická, pracovitá, bez přetvářky a naprosto otevřeně vypráví o všem, co obnáší farmaření, o všem, co předcházelo pořízení prvních koziček v roce 2009, o tom, že to „z čeho teče mléko“ nemůžete nechat ani den bez péče. Letos 46letá Markéta už je i babičkou, má tříletého vnoučka – sama porodila první dítě v 18, druhé ve 40 letech. Než si začneme povídat, přinese nám kravské mléko do kávy. Chceme ale ochutnat i to kozí. „Vy byste si kozí do kafe nedala?“ ptáme se. „Sobě ano, ale návštěvě ne,“ odpovídá se smíchem.

„Ale můžete to zkusit, když tak vám uvařím nové kafe,“ dodává. Ale ne, vždyť přesně o to tady hlavně jde. Zkousím ho pít samotné. Je sladoučké, výborné. „Snažím se dělat to nejlepší, co dělat jde, a pak už nemá smysl ohlížet se zpátky. Všechno, co se děje, má nějaký důvod. I ta moje kozí farma,“ říká na úvod našeho povídání.

Ekofarma Šťastná koza hospodaří na 10 hektarech. Základní stádo tvoří přes tři desítky koz plemene bílá krátkosrstá koza i kříženek mléčných plemen a dvě dojnice jerseyseho skotu. Farma ekologicky hospodaří pod dohledem Biokontu od prvopočátku, tedy od druhého roku své existence. V roce 2010 přišlo na farmu prvních osm koz. O rok později začala Markéta Toběrná prodávat mléko ze dvora a od roku 2012 má registrovanou sýrárnu, jež vyrábí nemalé spektrum biovýrobků.

Jak se to stalo, že se žena jako vy rozhodla založit kozí farmu?

Rozhodnutí není to nejdůležitější. Podstatné je, jestli to člověk vydrží nebo ne. Řada lidí to zkusí, pořídí si prvních pár koz a pak zjistí, že tohle vlastně nechťejí. Mám kamarádku s dvěma malými dětmi, která taky chtěla kozí farmu. Je to asi tři roky zpátky. První rok byla neskutečně nadšená. Pořádila si asi 10 koz. A pak zjistila, že celý rok pracuje pořád jen kolem zvířat. Dojí, zpracovává mléko, rozhoduje se, kolik čeho a komu vyrobit. A děti si někde hrají a ona na ně vůbec nemá čas. Nedávno tady byla jedna naše pravidelná zákaznice s vnučátkem podívat se do chléva a naříkala, že až do neděle mají být mrazy. Říkám jí, super, však už je pátek. A ona, že v pondělí musí do práce, že má volnou jen sobotu a neděli. Uvědomila jsem si, že já jsem v práci každý den – soboty, neděle, Štědrý den, Silvestr, i když jsem nemocná, mám teplotu. Kozám nevysvětlíte, že je vám zle.

Je to rozdíl – když poslouchám farmáře, kteří se zaměřují na pěstování zeleniny...

To je něco úplně jiného. Největší malér je to, z čeho teče mléko. Výborné je dělat masný dobytek. Vyženete zvířata na pastviny, jednou za týden vyjedete zkontrolovat, jestli mají vodu, jestli se něco netelí nebo něco někam neprchlo, a je to. Máte stovku hektarů a pasete. Ale jakmile musíte dvakrát denně nahnat kozy do chléva, podojit je, zpracovat mléko, a pak ta logistika... večer přijde člověk nadřený z chléva a musí přemýšlet kolik čeho, komu, na kdy. Tak, aby bylo a vyrobilo se, co si lidi objednájí. Je to náročné od začátku do konce.

Kdy jste začala vy?

V roce 2010. Myslela jsem, že nejhorších je prvních pět let, ale kamarád řezník mi řekl, abych se připravila na náročných prvních 20 let. Takže ještě 12 let a bude to v pohodě.

Vy jste ale farmaření nevzdala. Proč?

Protože mě baví. A to je to hlavní. Dřív jsem pracovala v administrativě. Měla jsem kancelář typu open space, kde člověk musí – ať chce nebo nechce – vyslechnout všechny důležité i nedůležité starosti svých kolegyň. To nebylo místo pro mě. Bylo mi jasné, že tam už nechci být. A tady na farmě – ať už jsem na hnoji nebo bojuji se zmrzlým balíkem senáže, nebo bych do něčeho s chutí kopla – mě ještě nikdy nedostihl pocit, že jsem na špatném místě. Jen bych asi měla mít větší rozum a přemýšlet víc nad tím, kolik toho dělám.

Je to těžká práce...

Asi bych měla snížit počet koz. Naše farma je hodně náročná na ruční práci. Manžel chodí do zaměstnání, nemá na farmu čas a na nějaký větší počet brigádníků si farma nevydělá. Nejsme ani velká rodina, kde by se na práci podílelo víc lidí – rodiče, děti. Na fyzickou práci jsem tady jenom já. A manžel se večer po návratu z práce věnuje administrativě, řeší dotace a různé věci, na které já už čas ani sílu nemám.

Vy pocházíte z Velkých Albrechtic?

Ne, ze Staré Bělé, což je městská část Ostravy, manžel pochází ze Šumperka. Já jsem aspoň z rodinného domku, ale manžel z paneláku. Tento statek jsem koupila jako útulek pro koně, který jsem založila už v roce 2003.

Útulek pro koně? Co vás to napadlo?

Už jsme ho museli zrušit. Posledního koně jsem tady měla v roce 2012. Založila jsem občanské sdružení, které fungovalo necelých devět let. Charita zvířat je komplikovaná. Lidé jsou vůči zvířatům nezodpovědní, zvláště v případě koní. Kůň je pro většinu koňářů jen tělocvičný nástroj. Využijí je, a když už se pro ně nehodí, odkopnou je.

Proč musel útulek skončit?

Kromě peněz bylo zapotřebí hodně dobrovolníků, kteří měli zastat spoustu práce. Mnoho lidí

přišlo s velkým nadšením, ale taky je to přestalo brzy bavit. Byly vypsané služby v zimě, v létě, pořád... Nebyl to adrenalin, jen dřina. Chtěla jsem odejít z kanceláře, ale útlukem jsem se nemohla živit. Do útluku jsem naopak dávala všechny peníze, které jsem v kanceláři vydělala. A tak jsme zvažovali, co dělat tady na statku. Napadla nás farma. Jaká? Kozí. Proč kozí? Protože kozy jsou menší než krávy. Dnes už vím, že je to

nesmysl, protože s krávami se daleko lépe manipuluje. Je jich méně, máte z nich více mléka.

Co jste věděli o kozách?

Já mám vystudovanou zemědělkou a se zvířaty jsem chtěla pracovat. A manžel mě v tom podporoval. Ne proto, že by byl duší zemědělec, ale protože si absolutně nedokázal představit, co to obnáší. On sám je inženýr kvality.

„Ve městě žijete prací od pondělí do pátku. Na farmě od pondělí do neděle,“ říká Markéta.

